

ACTE DE LLIURAMENT DE LA MEDALLA D'HONOR DEL PARLAMENT AL COL·LECTIU ELS SETZE JUTGES

Palau del Parlament, 13 d'abril de 2007

Honorable conseller, honorable consellera del Govern de Catalunya, il·lustres membres de la Mesa i molt honorable expresident del Parlament, portaveus, diputades, diputats, representants de l'Ajuntament de Barcelona, senyores, senyors... No recordo si tenia catorze o quinze anys; recordo, però, que Franco estava a les últimes. La meva padrina, que ja en aquella època m'havia regalat discos en català, em va portar a un concert d'un cantautor català. La meva cosina, que era la seva filla, havia estat detinguda amb els cent tretze de l'Assemblea de Catalunya.

En aquell concert no es podia aplaudir; era el pacte entre el cantant i el públic. Uns quants dels avui presents aquí estaven a l'exili o a la presó. I no aplaudíem les cançons perquè algú important havia estat detingut i torturat. Era l'expressió més dura de la reivindicació de llibertat que havia viscut en directe i en la pròpia pell fins aquell moment. S'imaginem quin impacte per a un noi, per a un xiquet de quinze anys?

Recordo que vaig passar por aquell dia, i també recordo que aquell dia vaig despertar a moltes coses alhora, i les cançons van tenir tota una altra dimensió. Les cançons ja no sonarien mai més igual al tocadiscos de casa, mai més. La música havia agafat tota una altra dimensió. La música i la llibertat, en el meu interior, per sempre més han anat lligades.

He volgut començar amb aquesta introducció més personal perquè diuen que la música és expressió de l'ànima de les persones, dels pobles, de les nacions, expressió de sentiments, somnis, pors, il·lusions, alegries i tristeses; la música és expressió de vida.

Diuen també que la dictadura franquista va cobrir amb una ombra de foscor i silenci la nostra nació, va reprimir les llibertats, va perseguir la nostra llengua, va intentar emmudir la nostra cultura, sotmetre la nostra identitat.

Diuen també que en la transició a l'actual sistema democràtic es va estendre un altre silenci: el silenci institucional, el silenci de l'oblit.

Només recentment, des de fa uns anys, hem aconseguit començar a recuperar oficialment la memòria històrica del nostre país, la memòria dels que van ser vençuts i, per tant, no van escriure la història, dels que van morir i dels que van sobreviure a l'opressió d'una dictadura. Superar l'amnèsia oficial després de més d'un quart de segle de democràcia és, ja no una qüestió de justícia amb els que han protagonitzat la nostra història, amb els que ens han portat fins on som ara, sinó una qüestió de dignitat.

Avui, amb aquest acte, el Parlament s'ha volgut afegir, en certa manera, a aquest exercici de dignitat, a aquest procés de recuperació de la memòria, en aquest cas, de la memòria cultural i artística del nostre país. Avui trenquem el silenci de l'oblit per a retre reconeixement i homenatge a un grup de persones que van trencar el silenci cultural i vital d'una dictadura, un grup de persones que representen la lluita per ser, la lluita per recuperar la normalitat, per recuperar la llibertat davant les imposicions sofertes; la mateixa lluita, al cap i a la fi, que des de fa segles manté la nació catalana i que ells van viure en l'àmbit de la cançó.

Aquell grup de persones fou conegut arreu del país com Els Setze Jutges, i la seva aparició, impulsant la Nova Cançó, s'ha considerat un dels fets culturals catalans més importants de la postguerra. Manuel Vázquez Montalbán va anar una mica més enllà quan va escriure que «la cançó catalana és aquest fenomen que qualificaré fins al martiri i la mort com l'esdeveniment cultural i popular més important de l'Estat espanyol des del Concili de Toledo».

No sé si comparteixen aquelles paraules, però el cert és que Els Setze Jutges foren un alè de vida que retornava l'expressió musical del país a la realitat del temps i del món. Foren un crit que ressonà amb força arreu del país, arreu del territori, amb la força que dóna sumar veus, estils, visions i plantejaments diferents, empenyent un objectiu comú. Aquella pluralitat els portà tensions i contradiccions,

però també és la que va fer possible que aquell crit travessés la closca i arribés a tothom. Foren, en definitiva, una llum que va encendre il·lusions, que va recuperar l'autoestima de país, que va obrir camins.

De fet, mai no sabrem què hauria passat ni com hauria evolucionat la cançó catalana si mai no haguessin existit Els Setze Jutges. Però la seva existència va significar un salt de gegant per a la cultura d'aquest país. Van contribuir a l'impuls i la normalització de la llengua catalana en l'espai públic. No hi podia haver en aquella època «Mòniques Terribles» parlant-nos obertament per televisió. Per cert, gràcies, Mònica, per la teva implicació en aquest acte; gràcies, Manel Camp, per la teva implicació en aquest acte, i gràcies també a TV-3, la televisió nacional de Catalunya, per la seva col·laboració en aquest acte.

Deia que en aquella època el català vivia reduït a l'àmbit privat, vivia en la clandestinitat. Fou l'impuls d'Els Setze Jutges el que va permetre articular una xarxa de difusió de la cançó, un espai d'expressió pública catalana, i això va significar obrir espais de llibertat. En certa manera, hi havia unes generacions de catalanes i catalans expectants, necessitats d'aquell crit, d'aquell alè, d'aquella llum, i Els Setze Jutges els els van donar. Van contribuir a fer créixer a Catalunya una nova cultura musical, arrelada al moment històric, cercant referents i influències de més enllà dels Pirineus, però reivindicant sempre la pròpia identitat, el català com a vehicle d'expressió vàlid per a la música moderna.

Foren, en definitiva, el detonador d'una explosió de realitat, de la realitat d'un país que anhelava respirar, viure, ser lliure, i també de la realitat d'unes generacions disposades a fer camí, a caminar endavant amb totes les limitacions i contradiccions, però entestades a ser. En certa manera, ho explicava ja Josep Maria Espinàs quan introduïa un dels primers recitals públics d'Els Setze Jutges al Fòrum Vergés de Barcelona amb aquestes paraules: «En la línia dels trobadors medievals, però vivint intensament, avui i aquí, l'hora actual i trencant els convencionalismes socials que desdibuixen l'home modern, Els Setze Jutges s'han posat en marxa, la guitarra al coll, pel camí de la infantesa, que és el de la simplicitat, la disponibilitat, en definitiva, de l'autenticitat.» Aquella autenticitat va guanyar-se la complicitat del públic, i se la van guanyar recorrent el país de dalt a

baix per a fer arribar arreu les seves noves cançons; cançons que en molts casos han continuat amb nosaltres, han anat formant part de la banda sonora d'aquest país, de la vida de diferents generacions de catalanes i catalans.

Avui, doncs, amb la Medalla d'Honor del Parlament els retem un llargament esperat homenatge, que no serà l'únic; em consta que el d'avui tindrà merescuda continuïtat. I val a dir que els homenatges institucionals políticament mai no són innocents. No solament per les possibles afinitats ideològiques o distàncies ideològiques entre qui ret i qui rep l'homenatge, fet que no deixa de resultar anecdòtic. També i sobretot perquè, per contrast, situen l'àmbit d'homenatge en el centre de l'atenció pública i, per tant, subjecte a reflexió i debat. És a dir, després de recordar i valorar el significat d'allò passat i de fer justícia als nostres herois culturals, podem aprofitar aquest homenatge per a inspirar camins de present i de futur.

Els Setze Jutges han de ser, com ho serien en qualsevol altre país, un referent. Són un exemple, no a seguir mimèticament, ja que les realitats són ben diferents, però sí un exemple que la força de la voluntat, com va dir el savi, és imparable fins i tot davant les dictadures. Un exemple d'inquietud cultural, de lliure pensament, d'orgull de país, de recerca de llibertats, un exemple tan plural com els setze jutges que compongueren el grup.

Penso també que, tot i que realment aquest homenatge s'ha fet esperar massa anys, coincideix amb un moment clau per a la cultura catalana, en què cal tenir present el referent d'Els Setze Jutges i la Nova Cançó. S'està començant a aconseguir un ampli consens i suports entorn de la necessitat d'impulsar la cultura catalana, modernitzant i dinamitzant el llegat cultural, incidint molt més en la difusió i la distribució de la producció cultural, fent arribar la cultura catalana allí on pot arribar, portes enfora i portes endins, amb el reconeixement que es mereix, és clar que sí. Un moment en què es comença a entendre que per a ser cosmopolita no cal renunciar a les pròpies arrels; menys encara menystenir allò que prové de la pròpia cultura i magnificar el que ve de fora. Un moment, doncs, en què s'intueix voluntat política, voluntat de país per sobre de lluites partidistes, per a posar els mecanismes i els instruments que necessita tota cultura en l'era de la globalització

i les noves tecnologies. Un moment, precisament, però, en què res no tindrà sentit sense la voluntat de ser, d'expressar-se des de la pròpia identitat, com ho van fer ara fa uns anys un grup de persones agosarades anomenades «Els Setze Jutges».

I en aquest punt del discurs permetin-me que els faci una confessió: quan algú estimat, admirat i respectat em va suggerir la possibilitat de reconèixer-ne la trajectòria amb la Medalla d'Honor del Parlament, van començar a desfil·lar davant meu una col·lecció d'imatges, totes elles amb so, imatges i sons que em van emocionar profundament. Imatges que em suggerien compromís, llibertat, país, però que també em suggerien l'amistat com a valor fonamental a la vida; també em suggerien el primer amor, el primer petó, els primers acords en una guitarra.

Quan desfilaven aquestes imatges davant meu, tancava els ulls i em trobava en un recital, en un poble del Priorat, amb un cantant i una guitarra només, i l'aire ple de llibertat que es respirava només en aquella sala, perquè fora la llibertat no existia. I tancava els ulls i em trobava en qualsevol dels molts teatres d'aquest país, grans i petits, de ciutats i de pobles, amb cantants que portaven vida i emoció a la gent, amb músics cada cop més bons, amb alguna guitarra excepcional. I tancava els ulls i veia el Camp Nou ple, amb cent mil ànimes sentint que la cançó era viva i que la cultura catalana era potent, i ho era a través de la cançó i d'un cantant, d'un mite ja aleshores. I tancava els ulls i em trobava al Teatre Karl Marx de l'Havana, on un cantautor català era l'ídol de tants i tants joves d'arreu del món, i m'emocionava sentir-lo tan lluny de casa. I tancava els ulls i la Mediterrània se'm feia present amb cabells llargs i una veu femenina, com la mar, i dolça, tan dolça... I tancava els ulls i veia aquells vells lluitadors que van ser els precursors de les diferents generacions de músics que ha donat de llavors ençà el nostre país: tots vostès, exactament tots vostès, que van començar quatre, fins a arribar a setze, i que avui ja serien a prop o ja haurien passat de la tornada dels deu mil que deia Miquel Porter, al costat del Delfí Abella, la Remei Margarit i el Josep Maria Espinàs, tal com hem pogut veure en les imatges que han precedit aquest acte.

I, darrere de tots vostès, noms propis de la música catalana que arriben fins avui, i el més important: que garanteixen que la nostra cançó, en gèneres ben diversos,

té futur, que la nostra cultura té molt de futur. No té un camí de roses al davant, per descomptat; més aviat té reptes complexos i difícils. Però té referents i voluntat de futur. I res no pot aturar la voluntat.

Per tot plegat, amb tota solemnitat, amb honor, amb orgull i emoció, com a president del Parlament vull manifestar no solament el reconeixement, sinó també el més sincer agraïment a Els Setze Jutges per la seva contribució cultural i artística al passat, al present i també al futur d'aquest país; pels molts moments d'emoció, d'alegria, d'il·lusió, d'entusiasme, de felicitat, amb què heu obsequiat milions de catalanes i catalans; per haver-hi estat, per ser-hi, pel que signifiquen, per tot. I també, perquè us ho devíem.

Moltes, moltes, moltes gràcies.